

Miljønytt

1. Utgave - 2015 • Årgang 21.

Våren!

Det er forunderlig dette livet,
når vi ssent og brunt atter grønnhet blir givet.
Kanskje våren og håpets farge
Hvem kan vel la seg forarge?
Når yrhet og glede hverdagen forgyller,
fuglene de vakreste melodier fremtryller
Nyt hver dag, lag øyeblikk du ikke vil glemme
La bekymringene fly dit de hører hjemme.
Kan du vel finne den perfekte blomst, den eneste ene?
Den er vakker nok i seg selv, i en bukett eller alene
Den er ment å være - og minne deg på
at du er verdifull du og!

• Klokka 06.00

• Myte eller fakta om
avfallsbransjen

• Batterijakten

• Husholdningsplast

Sjekk den store batterifangsten som
elever i Lofoten har gjort! På lands-
basis er det samlet inn 80 tonn!

F-O-R-S-Ø-P-L-I-N-G

- et tilbakevendende problem

Etter en kortvarig men vindfull vinter, fulgt av en tidlig vår, dukket allerede ved påsketider våre etterlatenskaper opp. Sjøppel spredd utover, både i by og bygd, godt hjulpet av vær og vind.

En sak er å miste noe når man rett og slett er uheldig. Mye verre er det å bevisst sette fra seg søppel ute i naturen, eller for eksempel ved en container for glass- og metallemballasje. Det siste har vi en rekke eksempler på.

Man kan undre seg over hvilken filosofi eller tankegang disse forsøplingsaktivistene retter seg etter! Er det riktig at andre skal rydde opp etter dem, og at kostnadene for dette legges på renovasjonsgebyret slik at alle må betale et høyere gebyr?

Utenfor LAS sine miljøstasjoner opplever vi ofte det samme. Ved hjelp av kamera og nærmere øyesyn av søppelet, har vi avslørt flere syndere. Disse må betale for oppryddingen og risikerer anmeldelse til Politiet. I fjor høst fikk en mann i Telemark bot fra Politiet på kr 10 000,- for forsøpling av en ubemannet miljøstasjon. Hadde han levert avfallet på ordinær måte hadde det trolig ikke kostet mer enn kr 100,-.

Tidligere hadde vi utplassert en 240 liters restavfallsdunk ved hver container for glass- og metallemballasje. Den var beregnet på plastposen du bringer med deg glassflasker, hermetikkbokser o.l. i. Ved siste årsskifte ble disse dunkene inndratt. Årsakene var flere. Noen benyttet dunken til å kvitte seg med restavfall. På vindfulle steder ble dunken tatt av vinden og innholdet blåst utover. Vi satte lås på lokket, men låsene ble ødelagt. Vi stroppet dunken fast, men noen rappet stroppene. Via en rosa notis på containeren ber vi dere om å ta plastposen med hjem igjen og f.eks. legge den i rosa sekk for plastgjenvinning (Se side 5 og 7).

Vi håper de få som forsøpler og ødelegger blir færre. Å betale noen kroner på miljøstasjonen er uansett en bedre løsning enn å risikere en kjempestor bot. Og vinneren blir et renere Lofoten.

Einar Solvang
Daglig leder

Utgiver av LAS Miljønytt:

Lofoten Avfallsselskap IKS, Lekneskroken 3, postboks 99, 8376 Leknes
tlf 76 05 40 30 post@las-lofoten.no
www.facebook.com/las.lofoten www.las-lofoten.no

Klokka 06.00!

Klokka 06.00 er kanskje i tidligste laget for noen av oss. Mens noen nyter morgenstunden har andre igjen begynt både dagen og arbeidsdagen. En av yrkesgruppene som får med seg morgentimene er renovatørene.

Klokka 06.00 presis kjører sjåførene ut for å starte på den ruta (roden) som skal gjennomføres i henhold til tømme kalenderen. Matavfall, papiravfall, restavfall - og ikke minst plast skal hentes inn til LAS for å bli sendt videre for gjenvinning som råstoff eller energi.

I renovasjonsforskriftene (ligger på hjemmesiden vår) under **§6 Abonentens plikter og rettigheter** står det bl.a."Oppsamlingsenhetene må settes ut senest kl 0600 på tømmedagen, og plasseres nærmest mulig veien der renovasjonsbilen kjører."

Selvsagt kan ikke renovasjonsbilen være over alt kl. 06.00 - og de fleste av dere har erfart at bilene oftest kommer på samme tid hver gang. Hittil har det kanskje gått veldig bra å sette ut dunkene senere på dagen, og likevel få tømt. Men vær da oppmerksom på at hvis bilen f.eks kjører ruta i motsatt retning, og kommer **før** dunken ble satt ut - så kan dere ikke kreve at bilen kommer i retur for å hente avfallet som ikke ble satt ut tidsnok.

Det samme gjelder ruta for husholdningsplast. Det er riktignok en ny rute, som henter hver 6 uke og oftest på egne tømmedager uten andre avfallstyper, men ruta går raskere å kjøre. Dette resulterer i at bilen kommer tidligere.....derfor: sett ut sekken **FØR** kl. 06.00 på tømmedagen.

Vi får mange telefoner hver uke fra abonnenter som har satt ut sekken **ETTER** at renovasjonsbilene har kjørt. Om du var for sent ute, eller det var feil avfall i sekken slik at den ikke ble tatt med: Ta den med inn igjen - ikke la den/de bli liggende igjen ute. Det siste vi ønsker er forsøpling av Lofoten. Og du kan sette ut hvor mange sekker du ønsker!

Lurte du tilfeldigvis på.....

- papir og kartong legges **DIREKTE** i papirdunken (papiravfallet skal være fritt for plast, også plastsekker)
- renovatøren gjennomfører **mottakskontroll** på sekkene med husholdningsplast. Isopor blir dessverre avvist som feilsortering og gjensatt, i likhet med sekker med papp, barbie dukker og dusjhoder. Det er kun plastemballasje fra husholdning som skal i sekken!
- matavfallsdunk med plastemballasje blir ikke tømt. (fordi plast **ikke** kan komposteres).

Kunnskap er ansvar

Miljødirektoratet gav i januar ut en oppfølger til rapporten om marin forsøpling, utgitt i 2010. Denne rapporten var en av inspirasjonsskildene til LAS sitt engasjement i opprydding av marint avfall. Den nye rapporten er oppdatert med de siste resultater, og spesielt har det kommet mye mer om mikroplast.

I den oppdaterte utgaven står det blant annet...

- Gjenstander av plast, glass, gummi og andre "langlevde" materialer kan bli værende i miljøet i hundrevis til tusener av år.
- Sjøfugl er en spesielt utsatt gruppe.
- Plast utgjør i størrelsesorden 75% av alt marint avfall.
- Mikroplast (plastpartikler mindre enn 5 mm) får stadig større oppmerksomhet, for all plast fragmenteres over tid til mikroplast (sekundær mikroplast).
- I tillegg slippes det ut mikroplast fra kosmetikk, andre pleieprodukter (primær mikroplast) og fra vasking av tekstiler laget av plastmaterialer (f.eks fleece) (sekundær mikroplast)
- Plast kan være transportmiddel og medføre spredning av miljøgifter.
- Det er funnet plast innefrosset i polarisen - langt fra enhver kilde.
- Minst 663 marine arter verden over var påvirket av plastavfall på en eller annen måte (GEF 2012)

På side 42 har de henvist til et avfallsselskap som i de siste årene har arrangert en årlig strandryddeaksjon, gjett hvilket?

Hold Norge Rent

"Hold Norge Rent" har eksistert som "markedsnavn" siden 2004, da det ble opprettet som et prosjekt i regi av Avfall Norge. Arbeidet med forebygging og opprydding av forsøpling har vært agendaen siden den gang. 24. november i fjor tok man et steg videre; Hold Norge Rent ble stiftet som en uavhengig forening, og vil fremover bli drevet som medlemsorganisasjon.

LAS har også engasjert seg mye i forsøplingsproblematikken, og har sammen med kommunene og innbyggerne fått gjort mye gjennom ryddeaksjonen Strandryddeuka. Erfaringen som LAS har ervervet som koordinator kommer flere til gode, da vi også er representert i styret til foreningen.

Hold Norge Rent står også bak organisering av den nasjonale strandrydde dagen, og har gjort en stor jobb for å løfte marin forsøpling inn på nasjonalt nivå.

Et rykende ferskt styre for Hold Norge Rent:

fra v. Nancy Strand (styreleder), Monica Kleffeltgård Hartviksen, Cecilie Lind, Marianne Holen, Eirik Oland og Ingrid Kilde. Bilde: lånt ut av Nancy Strand

Myte eller fakta om avfallsbransjen

Oftere enn man skulle tro blir vi i avfallsbransjen konfrontert med påstander (myter) om at “alt går på ei dyngje likevel, så hvorfor skal vi sortere?”, “dere har så masse penger”, og “dere må rydde opp alt av rot som ligger rundt om kring, dere er jo avfallsselskapet”...

Det slår oss at det som er så opplagt for oss i bransjen, kanskje ikke er så opplagt for alle andre - derfor litt fakta om bransjen:

Påstander med korrigering:

Alt går på ei dyngje: Det er ikke lov å legge organisk avfall på deponi - avfall må gjenvinnes som energi eller råstoff. Det lønner seg også i et forbrukersamfunn, som bruker mer enn jorden kan produsere.

Alt avfallet blandes i bilen: Renovasjonsbilene som henter avfall hjemme hos deg har to kammer - slik at avfallet ikke blandes. Ved f.eks driftsstans på disse bilene der gamle biler med kun ett kammer må benyttes, kjøres runden to ganger - en for hver avfallstype.

LAS tjener penger på renovasjonsgebyret: Innsamling, sortering, behandling og gjenvinning av husholdningsavfall skal skje til selvkost. Det vil si at relaterte kostnader og inntekter fra salg av fraksjoner med positiv verdi danner grunnlaget for renovasjonsgebyret. Mottak og behandling av næringsavfall gir derimot muligheter for å skape verdier.

Hvorfor sorteringen er forskjellig fra sted til sted: De ulike renovasjonsselskapene har ulike rammebetingelser ut fra innbyggertall, folketetthet/kjøreavstand internt i regionen, behandlingsløsninger etc. Vi som bor i Lofoten har f.eks gode forutsetninger og kompetanse for kompostering av matavfall, men lang vei for å transportere avfallet ut av regionen til material- og energigjenvinning. Derfor vil det noen steder lønne seg å bygge optiske sorteringsanlegg, mens andre steder er det best å ha flere dunker å sortere i. Fargekodene på sorteringsbeholdere derimot, skulle vi gjerne sett var lik over alt.

Hvorfor restavfallet kjøres til forbrenning i Sverige:

For at forbrenningsprosessen ikke skal slippe ut skadelige røykgasser, er det strenge krav til rensing. Dette er en kostbar investering. I tillegg kreves det infrastruktur for å utnytte energien, rørsystem skal legges i grunnen, det kreves store mengder avfall for at slike investeringer skal være lønnsomme. Energigjenvinning av restavfallet settes ut på anbud og hittil har de godt etablerte anleggene i Sverige vært konkurransedyktige på priser.

Forsøpling er avfallsselskapets ansvar: I Norge har vi et prinsipp som heter “forurenser betaler”. Det betyr at det er du som lager avfallet som har ansvaret for å rydde det opp. Det kan være en butikk eller kiosk som har avfallsbeholdere på utsiden tilgjengelig for publikum, byggebransjen som utarbeider og følger en avfallsplan, bedrifter sikrer løsøre mot vind og småbåteieren tar avfallet med i land. Dette prinsippet betyr også at der f.eks plast (flyveavfall) blåser bort ved omlasting ved anleggene våre, så er det vårt ansvar å få ryddet dette opp rundt anleggene våre, noe vi også gjør ved å leie inn skoleklasser/idrettslag til arbeidet.

Utfordringen er når noen ikke tar hensyn til det ansvaret de er pålagt, og bare slenger det fra seg der det måtte passe. Som avfallsselskap kan vi kun oppfordere til forsøplingsreducerende tiltak, som “fest sekken med husholdningsplast”, “la lokket ligge helt nede på dunken”, og “ta med deg plastposten hjem etter å ha benyttet glass- og metall-emballasjecontainerne!” Men til slutt er det ditt valg, hvordan det skal se ut i ditt nærmiljø.

Hjelp oss å holde Lofoten fri for forsøpling
- Ta med plastposen hjem!
Plast og annet avfall som blir lagt løst - “fer på røk” - og gir trøbbel i naturen
I container skal det kun være glass- og metallemballasje!

Sammen holder vi Lofoten ren!

Sammen holder vi Lofoten ren!

Med batteri på "lekseplanen"

I mars har noen av dere kanskje fått besøk av ivrige 4. trinn elever som har spurt etter brukte batterier du ville kaste. Gulrota var nettbrett for hele klassen gjennom Batterijakten, en nasjonal kampanje i regi av Miljøagentene, Varta, Elretur og Clas Olsson. Siden LAS er en av de som tar i mot batteri her i Lofoten, ble vi også en del av dette! Tilsammen samlet elevene i Lofoten inn over 1 tonn med batterier!

I Lofoten deltok elever fra følgende skoler:

	totalt	pr. elev.
Kabelvåg 4A	318 kg	15,92 kg
Kabelvåg 45	100 kg	5,60 kg
Leknes 4A	403 kg	19,19 kg
Leknes 4B	99 kg	4,50 kg
Svarholt	46 kg	4,17 kg
Sørvågen	80 kg	20,00 kg
Tilsammen	1046 kg	

Hvert batteri veier ikke så mange gram, så det blir noen stykker. Dette er vi i LAS veldig imponert over!

Hvis ikke ivrige skoleelever hadde samlet dem inn, hadde kanskje mange av disse havnet i restavfallet -

hvor de absolutt ikke skal være. Batterier regnes hovedsaklig som farlig avfall, men noen av dem er miljøvennlige. Det er likevel bedre å bruke opp igjen det som kan materialgjenvinnes, enn å kaste dem som restavfall - derfor skal alle leveres inn til miljøstasjonen!

Vi i LAS hadde lyst til å gjøre litt stas på de som hadde vært aller flinkest. Pr. elev er det 4 trinn ved Sørvågen skole som var de flinkeste i Lofoten - vi gratulerer. Og i totalvolum var det Leknes skole, ved 4A som hadde samlet mest, med tilsammen 403 kg! Derfor spanderer vi pizza til disse to klassene!

Tusen takk for innsatsen alle dyktige 4.trinns elever og de engasjerte lærerne som har lagt til rette for dette! Håper dere syntes dette var gøy - og at dere alltid vil huske at batterier skal leveres på miljøstasjonen (eller der batterier selges) og ikke i restavfallet!

Emilie,
Gabriel,
Noah og
Emil fra
Leknes
skole, 4 a,
er innom
og leverer
første last

Opplysningstid!

Enten hensikten var god, og du tenkte at kofferter og leker skulle til UFF, eller du ikke brydde deg så mye og levnet restavfallet ditt midt på fortauet - så er det altså ikke slik det gjøres!

Det er en forutsetning for å kunne tilby containere for mottak av glass- og metallemballasje at ikke annet avfall gjensettes, **1)** fordi det raskt fører til forsøpling og **2)** det koster vesentlig mer med opprydding og borttransport enn om du leverer det på miljøstasjonen. Takk for at du viser hensyn!

Husholdningsplast

Vi vil ha: EMBALLASJE i plast!

Det er plastflasker uten pant, rømmebeger, vaskemiddel-flasker, ketchupflasker, bæreposer, brødposer, fruktposer, chipsposer, kaffeposer, isbokser, plastfolie, emballasje for ost, kjøttdeig, skinke, shampo, grønnsåpe, vindusspyler-veskekanner, innerpottar til blomster og lignende.

Leveringskriterie: Tørt og tomt for produktrester!

Vi vil IKKE ha: bruksartikler i plast:

Sko og støvler, akebrett, barbie dukker, hageslanger, bakeboller, kjøkkenredskap, gummislanger og rør, penner, kleshengere, div. kopper, kleshengere, koffertar, voksdunker, vaskebøtter, oppvaskbørster etc.

I tillegg kan heller ikke CD/DVD'er og cover leveres inn lengre da dette er en del av produktet. Et unntak er også isopor (EPS) og vedsekker (nett), da de skaper problemer i videre sorteringsprosesser.

Dette leveres som restavfall.

Hvor ren skal emballasjen være?

Bruk sunn fornuft - svært tilgriset plast går som restavfall.

Annen plast som kan leveres på miljøstasjonen:

Folie - ved større mengder

I hovedsak er dette fra handel og industri, men man får også av og til produkter hjem som er pakket inn i mye plast. Dette kan man ta med til miljøstasjonen og legge i komprimatoren. Kan være både blank og farget.

Dette er gratis å levere for husholdning på miljøstasjonen:

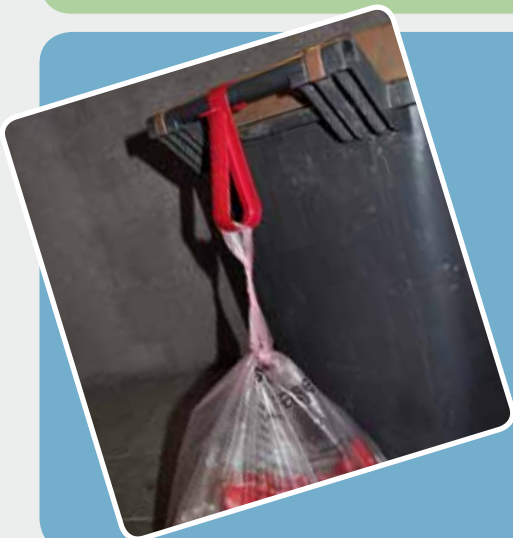
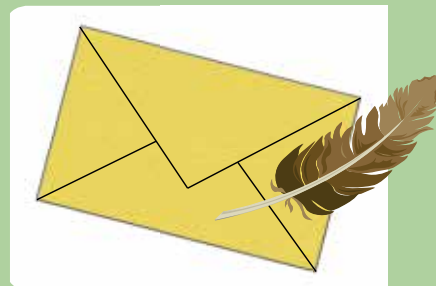

Elektrisk avfall og hvite-/brunevarer, batterier, farlig avfall, papir/kartong/bølgepapp, glass- og metallemballasje, hageavfall, rent trevirke, trykkimpregnert trevirke (CCA) og tekstiler til gjenbruk. Fullstendige **prislistar** ligger på www.las-lofoten.no, eller spør på miljøstasjonen.

Meld fra om eierskifte og adresse endring

Husk å melde adresseendring og eierskifte til oss:
post@las-lofoten.no eller tlf 76 05 40 30.

Spesielt om du har **avtalegiro** kan det fort bli kjedelig om du fortsetter å betale for ny eier. Gi derfor heller beskjed til oss slik at vi får de riktige opplysninger i vårt register med en gang.

Ikke “gjem” rosasekken!

Ja det stemmer at vi ba deg feste sekken, men ikke et sted hvor renovatørene ikke kan se den! Sekken må stå der dunkene står på vanlige tømmedager. På dager med vind, hvis du tilfeldigvis ikke har et tre, gjerde eller stolpe på rett plass, til å feste den i - kan vi anbefale smartkroken! Vi får tilbakemelding om at sekkene er gjemt bak/mellom dunker, ligger i grøfta eller langt unna veien - med andre ord lett å overse.

Smartkroken koster kr 30,- og kan kjøpes ved alle avdelinger hos LAS. Det betinger at en av dunkene må kjøres frem, slik at man har noe å feste den i.

Kom bli med på Strandryddeuka!

Noe langreist, noe kortreist - men uansett reiseavstand havner mye avfall langs vår kystlinje. Vi trenger å få plast og annet avfall ut av naturen! Derfor er vi avhengig av at så mange som mulig drar ut og rydder. Noen steder er det mye, andre steder lite, men det er uansett viktig 1) å få ryddet opp 2) å få kartlagt hvor avfallet kommer i land.

Foto: Statle

**Sammen holder vi
Lofoten ren!**

Følg oss på facebook og internett:
www.facebook.com/las.lofoten
www.las-lofoten.no

LAS
Lofoten Avfallsselskap IKS